

Produkter som marknadsförs som kosttillskott mot potensproblem

Slutrapport av tillsynsprojekt

2014-12-19

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Projektbeskrivning	3
1.1. Bakgrund	3
1.1. Juridisk bakgrund	4
2. Målsättning.....	4
3. Avgränsningar	4
4. Planerade aktiviteter.....	5
5. Projektets genomförande.....	5
5.1. Fälttillsyn.....	5
5.2. Kartläggning av internetförsäljning.....	5
5.3. Insamling och urval av produkter.....	6
5.4. Laborativ analys	6
6. Resultat.....	7
6.1. Resultat av laborativa analyser	7
6.2. Odeklarerade ämnen.....	8
7. Diskussion	8
8. Slutsatser	10
9. Kommunikering av resultat	10
10. Referenser	11

Sammanfattning

Under det senaste decenniet har Läkemedelsverket allt mer uppmärksammat problemet med att kosttillskott som marknadsförs mot potensproblem innehåller fysiologiskt aktiva ämnen utan att detta finns angivet i innehållsförteckningen. Det är vanligtvis ämnen som finns i godkända läkemedel mot erektil dysfunktion, t.ex. sildenafil, tadalafil eller vardenafil, eller ämnen med motsvarande effekt. Dessa ämnen kan medföra allvarliga hälsoproblem, exempelvis för personer med en uttalad hjärtsjukdom. Ett mindre projekt genomfördes under 2013 för att undersöka förekomsten av dylika produkter på den svenska marknaden. Detta projekt visade tydligt att det förekom kosttillskott med odeklarerade läkemedelssubstanser i svenska butiker. Under 2014 har därför ett större projekt genomförts tillsammans med tre kommunala kontrollmyndigheter för livsmedel. I projektet har dels den svenska marknaden för dylika kosttillskott kartlagts, och dels har produkter köpts in och analyserats laborativt för att identifiera eventuella ämnen som inte fanns deklarerade på innehållsförteckningen. Kartläggningen genomfördes genom besök hos sammanlagt 15 stycken fysiska butiker med inriktning på erotik eller sexleksaker och genom kontroll av ca 55 stycken sverigebaserade webbshoppar med samma inriktning. Utifrån ett riskbaserat urval köptes 13 olika produkter in för laborativ analys från de fysiska butikerna. Analyserna visade att det i 9 av de 13 produkterna fanns syntetiska ämnen som normalt används medicinskt. Exempel på ämnen som hittades är sildenafil, tadalafil, dapoxetin och flibanserin. Ingen av ämnena fanns angivna i innehållsförteckningen. Läkemedelsverket har nu informerat återförsäljarna om fynden i analyserna, kommunerna har vidtagit kontrollåtgärder och spårning pågår för att försöka identifiera leverantörer och tillverkare.

1. Projektbeskrivning

1.1. Bakgrund

Under år 2013 genomförde Läkemedelsverket ett mindre tillsynsprojekt riktat mot kosttillskott som marknadsfördes med att de ska förbättra potensen. I projektet köptes sju stycken produkter in från butiker i Sverige och analyserades vid Läkemedelsverkets laboratorium. Analyserna visade att fem av de sju produkterna innehöll syntetiskt framställda läkemedelssubstanser som inte fanns deklarerade på innehållsförteckningen¹. Två av produkterna innehöll sildenafil, aktiv substans i flera godkända läkemedel mot erektil dysfunktion, d.v.s. oförmågan att få tillräcklig erektion för att kunna genomföra ett samlag. Tre av produkterna innehöll ämnen med snarlig kemisk struktur som sildenafil och med trolig motsvarande klinisk effekt. Läkemedelsverket har även i flera enskilda ärenden analyserat liknande kosttillskott och då ofta funnit odeklarerade läkemedelssubstanser^{2, 3}. Utifrån dessa resultat beslutades att inom ramen för Läkemedelsverkets tillsyn genomföra ett mer omfattande tillsynsprojekt under 2014 mot denna produktgrupp.

Kosttillskott ligger inte under Läkemedelsverkets tillsynsansvar, utan kontrolleras av kommunen där företaget har sin hemvist. Om produkten däremot innehåller läkemedelssubstanser kan produkten istället vara ett läkemedel, där Läkemedelsverket är ansvarig för tillsynen. Produkten får då inte saluföras som kosttillskott. Då dessa substanser sällan är deklarerade i innehållsförteckningen behöver produkterna analyseras laborativt för att kunna fastställa vilken produktkategori produkten tillhör. Då produkten säljs som livsmedel, men eventuellt klassificeras som läkemedel har projektet genomförts i samverkan med Livsmedelsverket, Miljöförvaltningen i Stockholm, Miljöförvaltningen i Malmö och Miljö- och byggförvaltningen i Strömstad.

1.1. Juridisk bakgrund

Enligt 1 § läkemedelslagen (1992:859) avses med läkemedel varje substans eller kombination av substanser

1. som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att förebygga eller behandla sjukdom hos människor eller djur, eller
2. som kan användas på eller tillföras människor eller djur i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller för att ställa diagnos

Ett läkemedel får enligt 5 § i samma lag säljas först sedan det godkänts för försäljning, registrerats som ett homeopatiskt läkemedel, registrerats som ett traditionellt växtbaserat läkemedel eller omfattas av ett erkännande av ett godkännande eller en registrering som har meddelats i en annan stat i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt 23 § läkemedelslagen har Läkemedelsverket tillsyn över att lagen efterlevs. Enligt 24 § läkemedelslagen får Läkemedelsverket meddela de förbud som behövs för att lagen ska efterlevas och beslut om förbud får förenas med vite.

2. Målsättning

Huvudmål

- Att identifiera och få bort riskfyllda produkter marknadsförda som kosttillskott mot potensproblem från den svenska marknaden.

Delmål

1. Att identifiera de största produkterna och de största aktörerna på den svenska marknaden.
2. Att utifrån ett riskbaserat urval kontrollera förekomsten av odeklarerade läkemedelssubstanser i 10-15 produkter.
3. Att få bort identifierat riskfyllda produkter från marknaden.

3. Avgränsningar

- Projektet har varit inriktat på produkter som finns till försäljning i fysiska butiker och inte produkter till försäljning via näthandel. Däremot har nätbutiker ingått i den kartläggning som genomförts för att identifiera spridningen av försäljningen av respektive produkt.
- Enbart produkter som salufördes som livsmedel har ingått i projektet. Därmed har Läkemedelsverket inte aktivt försökt identifiera eventuell försäljning av *godkända* läkemedel av icke-behörig återförsäljare. Inte heller ingick produkter som angränsar till kosmetiska produkter, t.ex. fördröjningssalvor, i tillsynen.
- Enbart produkter som marknadsfördes för förbättrad erektionsförmåga eller ökad sexlust ingick i projektet. Därmed uteslöts kosttillskott som exempelvis marknadsfördes för ökad utlösningmängd.
- Projektet har enbart omhändertagit riskfaktorer kopplade till innehållet i produkten. Märkning och annan marknadsföring har inte inkluderats mer än som underlag för

riskvärdering. Att avgöra om en produkt är ett felaktigt märkt livsmedel eller ett läkemedel beroende av märkningen eller marknadsföringen har inte ingått i projektet.

4. Planerade aktiviteter

1. Kartläggning av försäljning i Sverige; genom fälttillsyn i butiker och strukturerade sökningar på Internet efter produkter som säljs i fysiska butiker alternativt både på Internet och i fysiska butiker.
2. Urval av produkter för analys.
3. Införskaffning av produkter för analys, inklusive information om grossist/tillverkare. Produkter ska med fördel införskaffas i dubbelprov från separata återförsäljare.
4. Laborativ analys av produkter.
5. Klassificering av analyserade produkter.
6. Slutrapport av kartläggning och laborativ analys.
7. Kommunikering av resultat av laborativ analys.
8. Tillsynsärenden, inklusive saluförbud, vid behov.
9. Uppföljning och eventuell kommunisering av resultat av tillsynsärenden.

5. Projektets genomförande

5.1. Fälttillsyn

Läkemedelsverket har under projektet tillsammans med livsmedelsinspektörer från Miljöförvaltningen i Stockholm, Miljöförvaltningen i Malmö och Miljö- och byggförvaltningen i Strömstad besökt sammanlagt 14 butiker i de tre aktuella kommunerna. Utöver detta har Läkemedelsverket även på egen hand besökt en butik i Uppsala. Samtliga butiker hade en verksamhetsinriktning mot erotik och sexleksaker.

Urvalet av verksamheter utgick från den information myndigheterna hade om butikerna. Företag som säljer livsmedel/kosttillskott ska vara anmälda till kommunen där verksamheten ligger. Urvalet skedde därför i de flesta fall bland de företag som var anmälda för livsmedelskontroll i respektive kommun. Urvalet baserades på att företaget skulle ligga under respektive kommuns kontrollansvar och försäljningen skulle vara inriktad på erotik eller sexleksaker. I några fall kunde ytterligare butiker identifieras vid kartläggningen av internetförsäljning (se 5.2.). Vid besöket informerades verksamheten om projektet och avsikten med besöket. Det dokumenterades vilka kosttillskott som fanns till försäljning i respektive butik och vid behov köptes produkt in för analys.

5.2. Kartläggning av internetförsäljning

En enkel kartläggning genomfördes för att identifiera vilka produkter som fanns till försäljning via nätbutiker inriktade på sexleksaker. En sökning gjordes på Google med sökordet ”sexleksaker”. På detta sätt kunde 55 nätbutiker identifieras där verksamheten enligt hemsidan var baserad i Sverige och det var sannolikt att så också var fallet. Samtliga webbplatser för dessa nätbutiker besöktes och det dokumenterades vilka kosttillskott för förbättrad potens som fanns till försäljning via respektive hemsida. Det dokumenterades även om nätbutiken i sin produktinformation uppgav någon form av

varning åt personer med hjärtproblem att använda produkten. En sådan varning skulle kunna antyda att produkten innehöll sildenafil, tadalafil eller något ämne med liknande effekt. Ytterligare sökningar på Google genomfördes med produktnamnet på de produkter som identifierades i fälttillsynen som sökord. Inget ytterligare försäljningsställe kunde identifieras med dessa kompletterande sökningar.

5.3. Insamling och urval av produkter

Kriterierna för att välja ut produkter för analys var följande. Produkten skulle säljas av minst två återförsäljare varav minst en var en butik vi besökt vid fälttillsynen och produkten skulle inte tidigare ha analyserats med negativt resultat av Läkemedelsverket. Om alltför många produkter omfattades skulle 15 produkter väljas ut där produkter som marknadsfördes med någon varning eller produkter som såldes hos flest återförsäljare skulle prioriteras. Produkter i form av lösningar, t.ex. Spanish Fly-droppar (flera varianter och tillverkare) exkluderades ur projektet. I de fall det var möjligt köptes samma produkt in från två eller tre olika återförsäljare.

5.4. Laborativ analys

Analyserna utfördes med vätskekromatografi kopplat till masspektrometri (LC-MS) samt nukleär magnetresonansspektroskopi (NMR). Analysmetoden för LC-MS har utvecklats som screeningmetod vid Läkemedelsverket för att söka efter läkemedelssubstanser i första hand i produkter mot erektil dysfunktion. Utrustningen består av en 1290 UHPLC kopplad till en 6520 QTOF-masspektrometer, båda från Agilent Technologies. Tabletter mortlades till fint pulver och kapslar tömdes på innehåll. För analysen med LC-MS invägdes minst ca 20 mg av varje typ av prov (tablettpulver eller kapselinnehåll) som sedan extraherades med 2 ml metanol. Extraktionen utfördes genom 30 minuters omrörning. Före analys filtrerades lösningarna för avlägsnande av partiklar. Ett blankprov bestående av filtrerad metanol analyserades i början av varje analysomgång. Resultatet från blankanalysen användes senare vid efterföljande dataanalys för att kunna eliminera eventuella falska positiva träffar för substanser som härrör från provupparbetningsstegen. För NMR-analyserna utnyttjades en eller båda Läkemedelsverkets spektrometrar beroende på vilka analyser som krävdes för respektive prov. Läkemedelsverket har en 300 MHz och en 600 MHz Avance III HD båda från Bruker Biospin. Den första spektrometern är utrustad med bredbandsprob och den senare med en inversprob med cryokylning, vilket i detta sammanhang innebär att proben är kall vilket reducerar elektroniskt brus och ger ökad känslighet. För NMR-analyser invägdes upp till 70 mg av respektive prov, extraherades med 0,8 ml DMSO- d_6 under 10 minuter i vattenbad med ultraljud varpå provet centrifugerades och supernatanten togs ut och analyserades. För att fastställa identiteten på produkternas huvudkomponenter utnyttjades flera typer av NMR-experiment där detektion av väte, kol eller fluor sker. Även ett antal två-dimensionella experiment utfördes för detektion av homonukleära och heteronukleära korrelationer (^1H - ^1H COSY, ^1H - ^{13}C HSQC och ^1H - ^{13}C HMBC). Mängden av respektive funnen komponent bestämdes med NMR genom att intern standard tillsattes innan extraktionen.

6. Resultat

6.1. Resultat av laborativa analyser

Sammanlagt har 13 olika produkter analyserats. Av dem har fyra produkter analyserats i dubbelprov och två produkter analyserats i trippelprov. Vid analyser av dubbel- eller trippelprover var resultaten samstämmiga gällande ingående odeklarerade innehållsämnen.

Resultatet av analyserna sammanfattas i tabell 1.

Produktnamn	Odeklarerade ämnen	Mängd
Man Power, prov 1	Dapoxetin	8,7 mg/dos
	Dithiodesmethylcarbodenafil	39 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	8 mg/dos
Man Power, prov 2	Dapoxetin	6,8 mg/dos
	Dithiodesmethylcarbodenafil	38 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	11 mg/dos
Man Power, prov 3	Dapoxetin	9 mg/dos
	Dithiodesmethylcarbodenafil	35 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	9 mg/dos
POWERcaps, prov 1	Dithiodesmethylcarbodenafil	45 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	7 mg/dos
POWERcaps, prov 2	Dithiodesmethylcarbodenafil	46 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	5 mg/dos
Vita Gra, prov 1	Tadalafil	24 mg/dos
Vita Gra, prov 2	Tadalafil	14 mg/dos
Cupidra	Aminotadalafil	57 mg/dos
POWER strips, prov 1	Tadalafil	7 mg/dos
POWER strips, prov 2	Tadalafil	7 mg/dos
Maximum	Sildenafil	134 mg/dos
	Tadalafil	17 mg/dos
Desire, prov 1	Flibanserin	52 mg/dos
Desire, prov 2	Flibanserin	44 mg/dos
Desire, prov 3	Flibanserin	44 mg/dos
POWERtabs	Dithiodesmethylcarbodenafil	42 mg/dos
	Desmethylcarbodenafil	7 mg/dos
Gold Max	Aminotadalafil	ca 16 mg/dos
eXXTREME libido caps	Inga odeklarerade ämnen påvisade	-
eXXTREME power caps	Inga odeklarerade ämnen påvisade	-
Max Hard	Yohimbin påvisat	Dos ej fastställd
Vitalizer, prov 1	Inga odeklarerade ämnen påvisade	-
Vitalizer, prov 2	Inga odeklarerade ämnen påvisade	-

Tabell 1. Sammanställning av resultat av laborativa analyser.

6.2. Odeklarerade ämnen

Sildenafil

Sildenafil är den aktiva substansen i flera godkända läkemedel mot erektil dysfunktion eller mot förhöjt blodtryck i lungorna (PAH). Den verkar genom att hämma enzymet fosfodiesteras typ 5, vilket bl.a. leder till ökat blodflöde i penis vid sexuell stimulering eller utvidgning av blodkärlen i lungorna vid PAH. Doseringen är vanligtvis 10 – 100 mg sildenafil per dag.

Tadalafil

Tadalafil är den aktiva substansen i flera godkända läkemedel mot erektil dysfunktion. Den verkar genom att hämma enzymet fosfodiesteras typ 5, vilket bl.a. leder till ökat blodflöde i penis vid sexuell stimulering. Doseringen är vanligtvis 10 – 20 mg tadalafil per dag.

Dapoxetin

Dapoxetin är den aktiva substansen i ett godkänt läkemedel i Sverige mot för tidig utlösning (prematyr ejakulation). Det är en s.k. serotoninåterupptagshämmare (SSRI) och verkar via en hämning av neuronalt återupptag av serotonin i det sympatiska nervsystemet. Doseringen är vanligtvis 30 – 60 mg dapoxetin per dag.

Flibanserin

Flibanserin har prövats i kliniska studier för nedsatt sexuell lust hos premenopausala kvinnor. Substansen verkar via det centrala nervsystemet genom att påverka serotonerga receptorer. Doseringen i studier är vanligtvis 100 mg flibanserin per dag.

Yohimbin

Yohimbin är ett ämne som utvinns ur yohimbeträdet (*Pausinystalia yohimbe*) och är en alfa₂-adrenerg antagonist och har en etablerad medicinsk användning vid erektil dysfunktion, även om effektbevisen är svaga för den indikationen. Substansen finns i dagsläget i godkända läkemedel i bl.a. Tyskland och Frankrike. Doseringen är vanligen från 10 mg/dag och uppåt. Substansen har även veterinärmedicinsk användning i fler länder som antidot mot anestesimedlet xylozin.

Dithiodesmethylcarbodenafil, desmethylcarbodenafil och aminotadalafil

Ämnen som kemiskt liknar tadalafil och sildenafil och vilka är framtagna för att ge motsvarande effekter i kroppen vid användning. Ämnena finns i dagsläget inte i några godkända läkemedel.

7. Diskussion

Läkemedelsverket och andra myndigheter, både nationellt och internationellt, har under det senaste decenniet kontinuerligt blivit uppmärksam på problemet med att kosttillskott som sägs förbättra den sexuella potensen innehåller aktiva ämnen som inte finns angivet på förpackningen¹⁻⁴. Produkterna marknadsförs med att bara innehålla växter eller örter. Laborativa analyser visar dock att produkterna även innehåller syntetiskt framställda ämnen. Dessa är vanligtvis sildenafil, tadalafil eller vardenafil, vilka finns i godkända läkemedel mot erektil dysfunktion. Ibland förekommer istället ämnen med en kemisk struktur som är snarlik den hos ämnena i de godkända läkemedlen, s.k. analoger. Dessa har troligen en liknande effekt på kroppen som de godkända läkemedlen, både vad gäller klinisk effekt och biverkningar, men eftersom det i väldigt få fall finns några studier genomförda går det sällan att veta exakt hur kroppen påverkas.

År 2008 genomförde Läkemedelsverket ett projekt där produkter inköpta från butiker på Internet analyserades. 10 av 28 av dessa produkter visades innehålla odeklarerade substanser⁵. Inom ramen för den årliga aktionen PANGEA anordad av Interpol, påträffar Läkemedelsverket varje år ett antal växtbaserade potenshöjande produkter som innehåller substanser som inte är deklarerade på innehållsförteckningen⁴. Dessa produkter är köpta utomlands, vanligtvis via Internet, och skickade till Sverige.

För att undersöka förekomsten av dylika produkter på den svenska marknaden genomförde Läkemedelsverket ett mindre tillsynsprojekt under 2013¹. Från fysiska butiker köptes sju produkter in och analyserades. Av dessa innehöll fem stycken odeklarerade substanser. Nackdelen med detta projekt var att det enbart visar på förekomsten av problemprodukter och inte undersökte hur representativa de produkter som inkluderades var för försäljningen i svenska butiker. Utifrån resultatet av detta projekt bestämde Läkemedelsverket att genomföra ett nytt tillsynsprojekt, där även en kartläggning av marknaden ingick.

Under årets projekt har 15 butiker besökts. Två av dem sålde överhuvudtaget inte några potenshöjande kosttillskott eller några andra livsmedel. Alla butikerna hade ett förhållandevis litet antal kosttillskott till försäljning, mellan 2 och 10 stycken olika produkter. Samma iakttagelse gjordes för försäljningen via Internet, där sammanlagt 55 butiker besöktes.

Även om butikerna är ett icke-slumpmässigt urval av de totala antalet svenska butiker som säljer erotikprodukter och sexleksaker bedöms resultatet ge en förhållandevis god bild av sortimentet på den svenska marknaden. Ett litet antal produkter, ca 10-15 stycken, säljs av ett större antal återförsäljare, medan därutöver säljs ett större antal produkter av enbart en eller ett par återförsäljare.

Även andra butiker än sådana inriktade på erotik och sexleksaker kan sälja potenshöjande kosttillskott. Några sådana butiker har identifierats vid kartläggningen av Internetförsäljning, men produktsortimentet hos dessa skiljer sig inte från sortimentet i de butiker som tillsynen inriktade sig mot. Urvalet av tillsynsobjekt bedöms därför inte ha påverkat resultatet.

Resultatet av analyserna bekräftar bilden från 2013-års projekt. Av 13 stycken analyserade produkter innehöll 9 stycken odeklarerade substanser. Dock ska resultatet inte tolkas som att 70 procent av potenshöjande kosttillskott på den svenska marknaden innehåller odeklarerade ämnen. Urvalet av produkter är inte slumpmässigt, utan har tvärtom en skevhet mot att hitta problemprodukter. Dels har produkter med en varning prioriterats framför andra produkter, dels har produkter som Läkemedelsverket redan tidigare analyserat utan funna avvikelser exkluderats. Denna urvalsmetod har valts då den främsta målsättningen med projektet är att identifiera och få bort produkter som kan innebära en risk för konsumenterna, snarare än att få en objektiv bild över marknaden. Att 70 procent av de inkluderade produkterna innehåller odeklarerade ämnen tyder på att urvalsmetoden har fyllt sitt syfte. Genom att inkludera de produkter som säljs av flest återförsäljare har förhoppningsvis effekten av tillsynen varit bästa möjliga. Fördelarna med projektet ligger i övrigt främst i den kartläggning av marknaden som genomfördes och att urvalet av analyserade produkter skedde i förhållande till denna kunskap. Produkterna köptes även in direkt i fysisk butik, vilket garanterar att det är samma produkt som utbjuds till konsument som nu har analyserats. Detta är svårt att kontrollera för vid inköp via Internet. Detsamma gäller kunskapen om var butiken faktiskt har sin hemvist. Vid köp via Internet förekommer det att företaget och lager ligger utomlands, medan hemsidan ser ut att tillhöra ett företag i Sverige, t.ex. genom att hemsidan är på svenska, tillhör .se-domänen och det uppges ett svenskt telefonnummer.

Utifrån resultaten av analyserna kan konstateras att dessa produkter kan utgöra ett hälsoproblem. Godkända läkemedel mot erektil dysfunktion är receptbelagda i Sverige. Patienter med erektil dysfunktion behöver genomgå en läkarundersökning innan dess att läkemedelsbehandling påbörjas. Detta för att utesluta eventuella svårartade hjärtproblem eller alltför lågt blodtryck. Patientgrupper med dessa symtom ska inte använda denna typ av läkemedel, på grund av riskerna för allvarliga biverkningar. Det behöver även uteslutas att problemen inte orsakas av någon oupptäckt sjukdom. Potenshöjande läkemedel kan även interagera med behandlingen av andra läkemedel varför detta behöver kontrolleras. Det gäller exempelvis läkemedel med nitroglycerin, ketokonazol och vissa HIV-läkemedel. Även för dapoxetin är det viktigt att utesluta allvarliga hjärt-kärlproblem innan användning. Flibanserin är ännu inte godkänt som läkemedel i något land varför kunskaperna om kontraindikationer och biverkningar är bristfälliga. I de studier som genomförts var de vanligaste biverkningarna sömnhet, trötthet, yrsel och illamående. Även en dosberoende förekomst av synkope (svimning orsakad av hastigt blodtrycksfall) har rapporterats även om resultaten än så länge inte är konklusiva. I samtliga fall var förekomsten av dessa ämnen inte deklarerade i innehållsförteckningen. Detta innebär att en konsument inte själv kan avgöra om produkten är lämplig att använda eller inte.

Läkemedelsverket har inlett tillsynsärenden gällande de produkter som visat sig innehålla aktiva substanser. Verket har kontaktat de besökta återförsäljarna och informerat om resultatet av analyserna. Återförsäljarna har ombetts inkomma med information om åtgärder och information om leverantör för respektive produkt för att kunna spåra källan.

Läkemedelsverket har även sammanställt information om i vilka webbutiker produkterna med odeklarerade substanser fanns till försäljning. Denna information har via Livsmedelsverket meddelats respektive berörd kommun, för eventuella kontrollåtgärder. Kommunerna som samverkat med Läkemedelsverket i detta projekt har också informerats om resultatet av analyserna. De har vidtagit kontrollåtgärder utifrån livsmedelslagstiftningen. I de fall en återförsäljare inte hade slutat saluföra de produkter som bröt mot regelverket har aktuell kommun lagt ett saluförbud.

8. Slutsatser

Utifrån de uppställda målsättningarna har en kartläggning genomförts av den svenska marknaden. Denna kartläggning låg sedan till grund för ett urval av 13 olika produkter, vilka har analyserats laborativt. I nio av dessa produkter kunde Läkemedelsverket identifiera fysiologiskt aktiva substanser som inte fanns angivna på innehållsförteckningen. Återförsäljarna har informerats om resultatet och kommunerna har vidtagit kontrollåtgärder. Målsättningen för projektet måste därmed anses vara uppfyllt.

9. Kommunikering av resultat

Rapporten finns publicerad på Läkemedelsverkets webbplats. Resultatet av analyserna har kommunicerats till allmänheten via ett pressmeddelande och information på Läkemedelsverkets webbplats. Resultatet har även kommunicerats till de samverkande myndigheterna i projektet Livsmedelsverket, Miljöförvaltningen i Stockholm, Miljöförvaltningen i Malmö och Miljö- och byggförvaltningen i Strömstad. Även tillsynsobjekten har blivit informerade om resultatet av analyserna.

10. Referenser

1. Läkemedelsverket. Läkemedelsverket har hittat spetsade potensprodukter i svenska butiker. <http://www.lakemedelsverket.se/Alla-nyheter/Nyheter-2013/Lakemedelsverket-har-hittat-spetsade-potensprodukter-i-svenska-butiker/>. 5 dec 2013.
2. Läkemedelsverket. Förbud att sälja Viamax Pure Power. <http://www.lakemedelsverket.se/Alla-nyheter/NYHETER-2012/Forbud-att-salja-Viamax-Pure-Power-/>. 12 juni 2012.
3. Läkemedelsverket. Läkemedelsverket varnar för potensprodukten Maxidus - kan ge kraftiga blodtrycksfall. <http://www.lakemedelsverket.se/Alla-nyheter/NYHETER-2014/Lakemedelsverket-varnar-for-potensprodukten-Maxidus---kan-ge-kraftiga-blodtrycksfall/>. 17 mars 2014.
4. Läkemedelsverket. Potensmedel och bantningsmedel vanligt bland privatimporterade läkemedel. <http://www.lakemedelsverket.se/Alla-nyheter/NYHETER-2014/Potensmedel-och-bantningsmedel-vanligt-bland-privatimporterade-lakemedel/>. 2 dec 2014.
5. Läkemedelsverket. Resultat av Läkemedelsverkets analys av potensmedel. Information från Läkemedelsverket. 2008. 6:4-5.